

Herstelgericht werken en ervaringskennis

Wat betekent dat in de praktijk? Welke waarden liggen hier aan ten grondslag?

Door Daantje Daniëls en Alie Weerman

Programma

- Startoefening
 - Welke zinnen hadden positieve en negatieve impact op je?
 - Wat is herstelgericht werken voor jou?
- Theorie: Herstelgericht werken, ervaringskennis en werken vanuit waarden
- Groepsgesprek: welke waarden spelen een rol bij herstelgericht werken?
- Voorbeelden van werken vanuit waarden, persoonlijk en professioneel
- Concreet maken: Wat wil je in je organisatie wél zien en wat wil je niet meer zien? Lijst van gewenst gedrag – ongewenst gedrag
- Afronding

Vormen van herstel

maatschappelijk
persoonlijk
functioneel
sociaal
klinisch

Herstel

Leven voorbij de
aandoening

Leven met de
aandoening

worstelen met de
aandoening

Overweldigd raken
door de aandoening

herkent & stimuleert
eigen kracht cliënt

erkent & gebruikt
ervaringskennis &
ervaringsdeskundig-
heid.

benut belangrijke
anderen.

verlicht lijden &
vergroot autonomie.

hulp
verleners

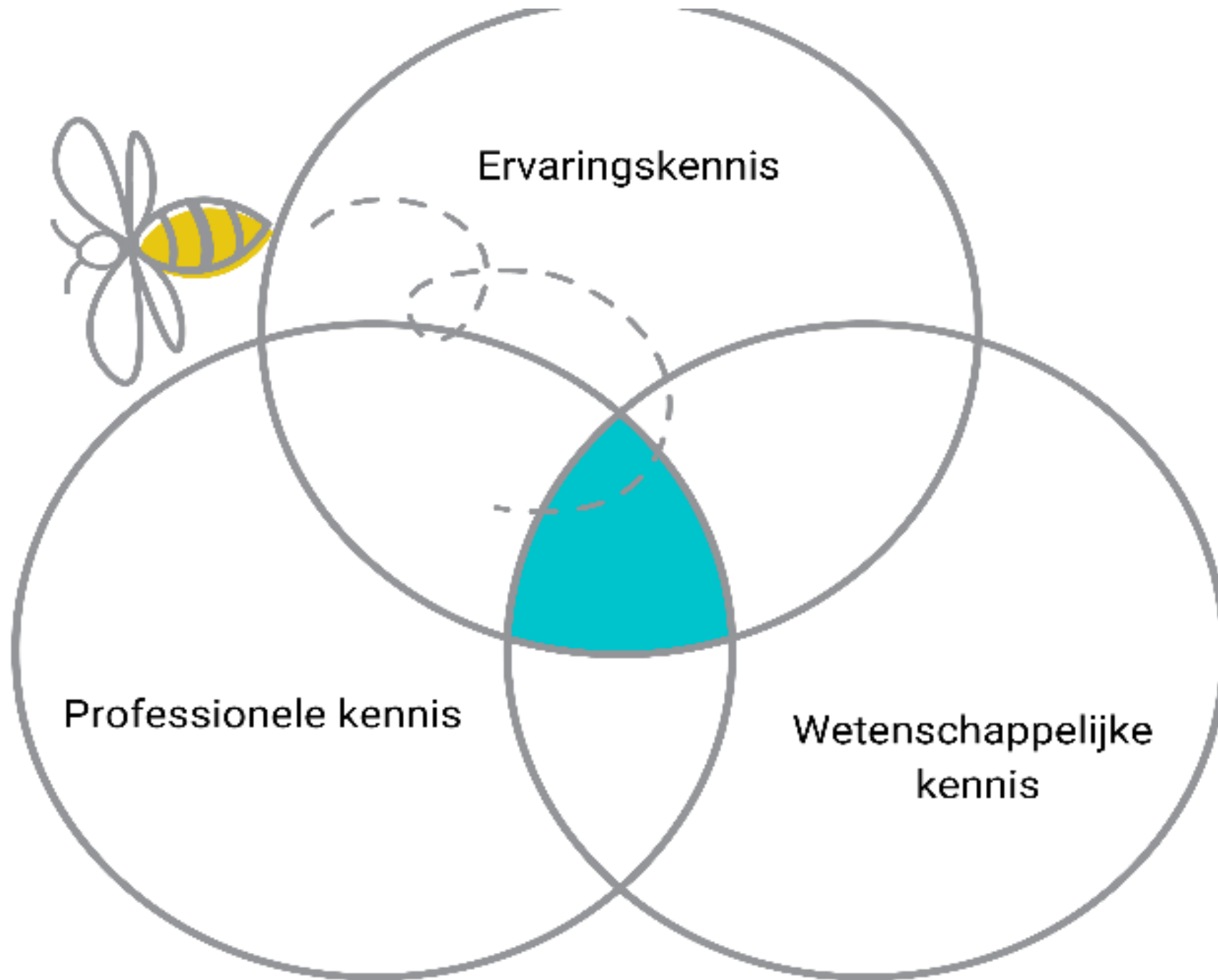
gebruikt professioneel
referentie kader
bescheiden

maakt ruimte voor
eigen verhaal cliënt

hoopvol
&
present

de kracht van herstel

Praktisch

Existentieel

Politiek Kritisch

Ethisch

Relationeel
& Responsief

Ervaringskennis als PEPPER in de transformatie naar herstelgericht werken

- Het is **Praktisch** (hoe overleef je op straat of na mishandeling of trauma)
- Het is **Existentieel**: je ‘weet’ hoe het is om aan de grenzen van leven en dood te zitten, om existentieel eenzaam te zijn; om vast te zitten en geen vrijheid meer te ervaren; om wanhopig te zijn; jezelf weg te willen maken vanwege schaamte en schuld
- **Politiek-kritisch**: het stelt onrecht, ongelijkwaardigheid, uitsluiting aan de kaak; het stelt mensenrechten aan de orde
- **Persoonlijk**: het is gegrond in persoonlijke ervaringen.
- **Ethisch**: het gaat uit van waarden als gelijkwaardigheid, menselijkheid, inclusie
- **Relationeel**: het gaat niet om ‘waarheid’ op zich, het gaat om verbinding, kwaliteit van leven, wederkerigheid

Zie ook: Keuzenkamp, S. & Hoorn, E. van (2022b). Ervaringskennis, betekenissen, bronnen en invloed. Utrecht: Movisie.

Verskillende rollen van waaruit ervaringskennis ingezet kan worden

- Burger- en cliëntenparticipatie
- Vrijwilligers
- Ervaringsdelers
- Professionele ervaringsdeskundigen (op assisterend, uitvoerend of coördinerend niveau)
- Zorg- en dienstverleners-met-ervaringskennis
- Zorg- en dienstverleners -met-ervaringsdeskundigheid
- Bestuurders-met-ervaringskennis of - deskundigheid

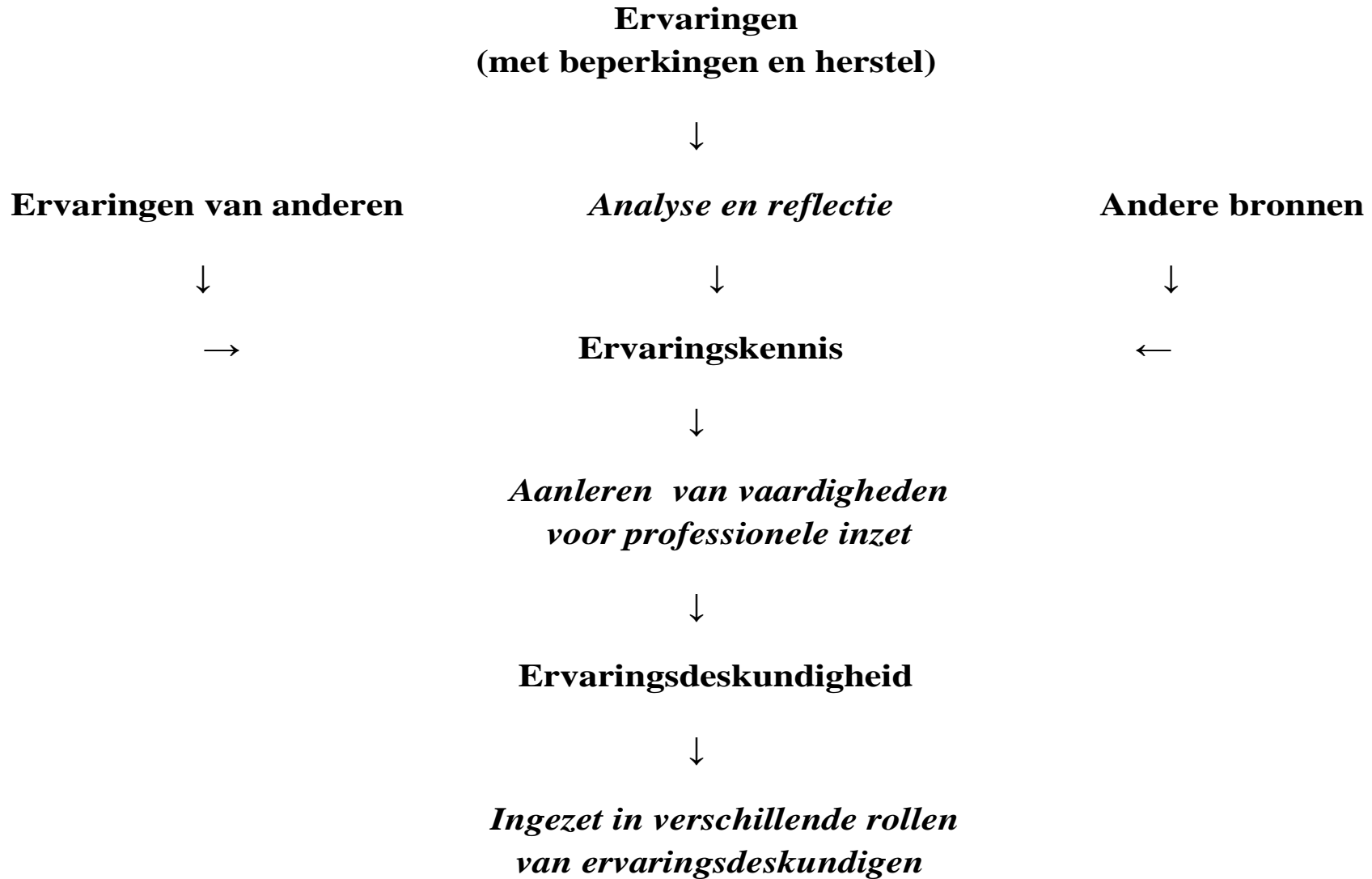

Ervaringskennis als gelijkwaardige (eerste!) bron benutten betekent

- Ervaringskennis in de hele organisatie ruimte geven, op alle niveaus
- Ervaringskennis kan pas bloeien als er ruimte komt voor ervaringen van iedereen
- En als deze als bron van kennis gewaardeerd worden
- Sommigen ontwikkelen zich tot professioneel ervaringsdeskundige

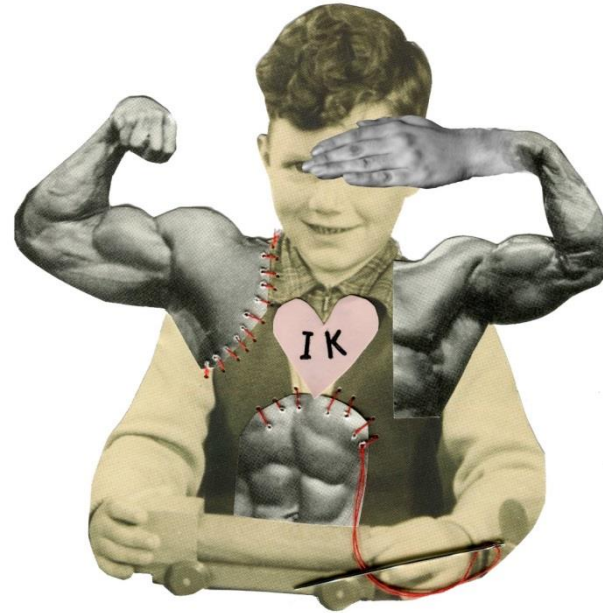
Het proces van professionalisering

Kwaliteitssysteem Ervaringsdeskundigheid

- *Zes landelijke leerplannen* (vanaf mbo-2 niveau tot aan masterniveau)
- Een *kwaliteitstandaard* Generieke Module (hoe implementeer je ervaringskennis?)
- Een *beroepscompetentieprofiel* (geheel herzien in 2022)
- Een *beroepscode* en een *register* (is open!) bij Registerplein (op 3 niveaus). Je kunt ook in het register met een eigen route met bewijs van leerresultaten

Bronnen van kennis zijn vaak gescheiden

HÒFI KÒRSOU GREEN RECOVERY SPACE

jongeren → P
baaz → P
familie
naas
- crisis & tri
- 'cyfers' - da
& behoef
- ontwikkel
groei par
ervar

... / rode draad / impact
WAT & HOE
beeld ipv
tekst
- 'risereren
- 'illende
- 'droepen
- 'beeld vorming
- 'herstel
- 'hulpverlenersdienstverlen
- 'journalisten
- 'werkgevers
- 'samenleving

HÒFI KORSOU 2021

Top-down
beleid en
facilitering is
nodig
én een
cultuur
verandering en
beweging vanaf
de basis

Verschillende ontwikkelpaden naar het professioneel leren inzetten van ervaringskennis

- Van cliënt naar ervaringsdeskundige
- Upgrading: Trots!
- Werk vinden vanuit een (vroegere) cliëntrol
- Werken volgens beroepscode ervaringsdeskundigen
- Soms te veel polariseren ten aanzien van andere professionals
- Zorgprofessional-met-ervaringsdeskundigheid (ZME)
- Voelt soms als downgrading: schaamte, onzekerheid, alsnog zaken verwerken
- Omgaan met reacties collega's
- Je beroepsrol anders invullen; soms tegen collega's in
- Krachtig middel tegen stigma

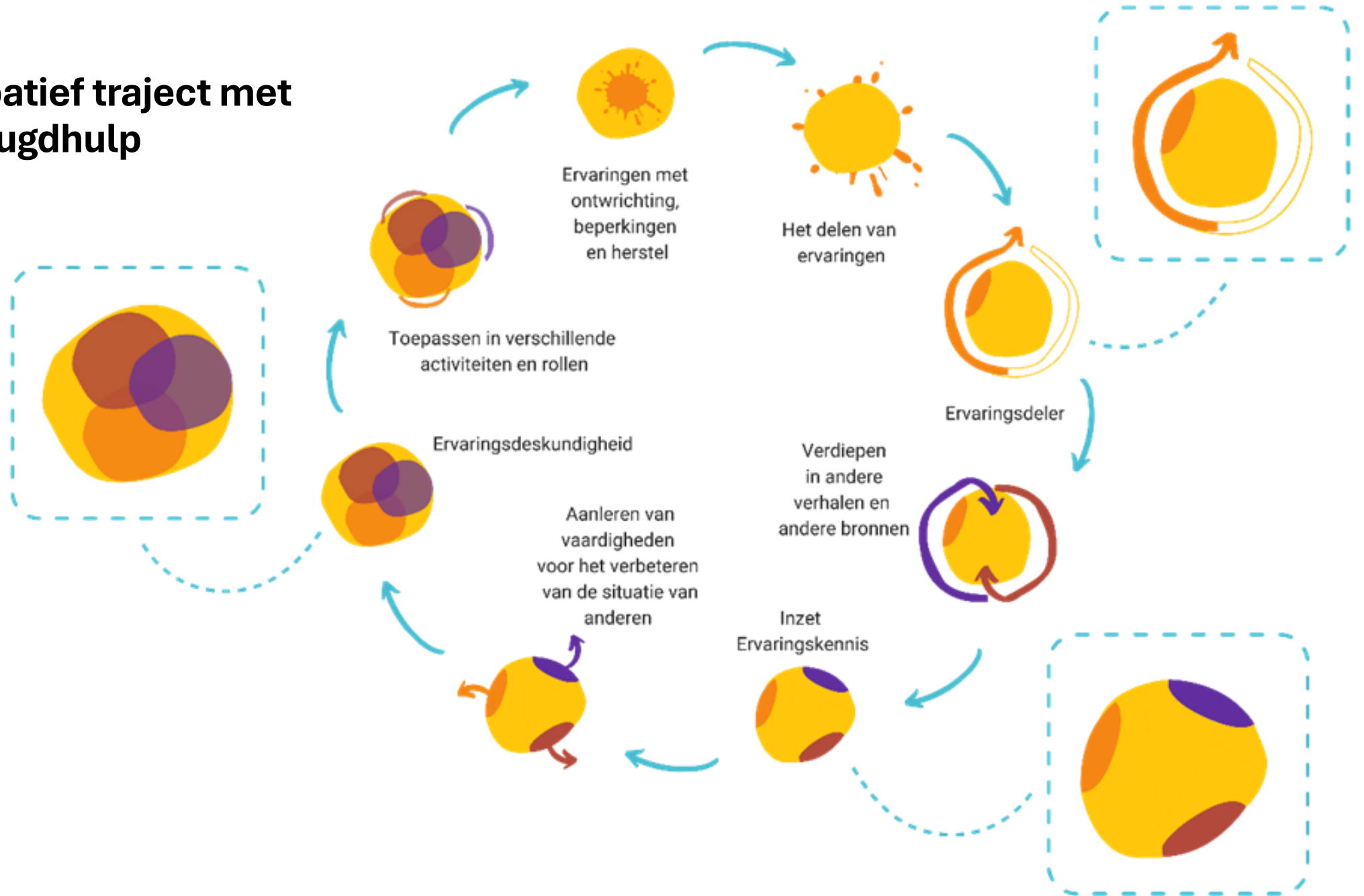
Het ontwikkelen en benutten van ervaringskennis is relationeel

En steunt op waarden als **gelijkwaardigheid en wederkerigheid** en inclusie

En vraagt om een **participatieve** vorm van leren en ontwikkelen

Concretiseren van waarden met alle belanghebbenden is hierin een belangrijke stap

Participatief traject met Trias Jeugdhulp

Gesprek over waarden

Wat zijn waarden, welke waarden zijn belangrijk voor herstelgericht werken

Hoe geef je die **concreet** vorm?

Met wie geef je die vorm?

Voorbeelden van werken
met waarden

Bijdrage van ervaringsdeskundigheid aan waarden is uitgewerkt bij Trias Jeugdhulp en twee nieuwe waarden zijn toegevoegd

- Verbinden
- Vertrouwen
- Veiligheid
- Verantwoordelijkheid

En toegevoegd:

- Ervaringsdeskundigheid draagt bij aan **Gelijkwaardigheid** doordat je iets wezenlijks met elkaar deelt en hierin gelijkwaardig bent.

Het verschil valt weg, we hebben allemaal een ervaring en we zijn allemaal gelijk.

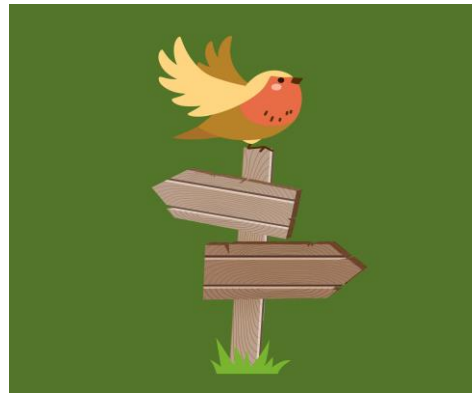
- Ervaringsdeskundigheid draagt bij aan **Wederkerigheid** doordat een gedeelde ervaring uitwisseling en samenwerking bevordert: het gaat over en weer; het delen van je eigen ervaringen de ander helpt om zijn of haar verhaal te vertellen.

Bijdragen van ervaringsdeskundigheid aan waarden die al eerder vastgesteld waren

- Ervaringsdeskundigheid draagt bij aan de waarde **Verbinden** doordat: je vanuit een ervaring verbinding zoekt met het verhaal van de ander; Je gemakkelijker de aansluiting vindt, omdat je je begrepen voelt.
- Ervaringsdeskundigheid draagt bij aan de waarde **Vertrouwen** doordat: je gehoord en gezien wordt vanwege de herkenning en erkenning; ervaringsdeskundigen vertrouwen geven voor de toekomst, ze geven hoop, ze kunnen als voorbeeld dienen.
- Ervaringsdeskundigheid draagt bij aan de waarde **Veiligheid** doordat: het ruimte geeft aan het kunnen vertellen zonder te hoeven uitleggen; het vooroordelen vermindert; het vertrouwen creëert.
- Ervaringsdeskundigheid draagt bij aan de waarde **Verantwoordelijkheid** doordat: het delen van ervaringen verantwoordelijkheid stimuleert om eigen ruimte te nemen en niet in een 'hoek' te blijven zitten met je ervaringen; het bijdraagt aan creatieve en maatwerkoplossingen; het bijdraagt aan de gedeelde verantwoordelijkheid van hulpverlener en cliënt; ervaringsdeskundigen de ander soms gemakkelijker kunnen aanspreken vanwege gelijkwaardigheid.

Stap in de Wijk RIBW Overijssel Participatief vaststellen van waarden

van betekenis zijn; gelijkwaardigheid; keuzevrijheid; ontmoeting; regie; samen verantwoordelijk; je thuis voelen

Wat wil je concreet zien en horen en wat wil je níet meer zien en horen?

Ongewenst gedrag		Gewenst gedrag	

Afronding

